

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2019. október

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízrajzi és Vízyűjtő-gazdálkodási Főosztály
Vízrajzi Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2019. október 14.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

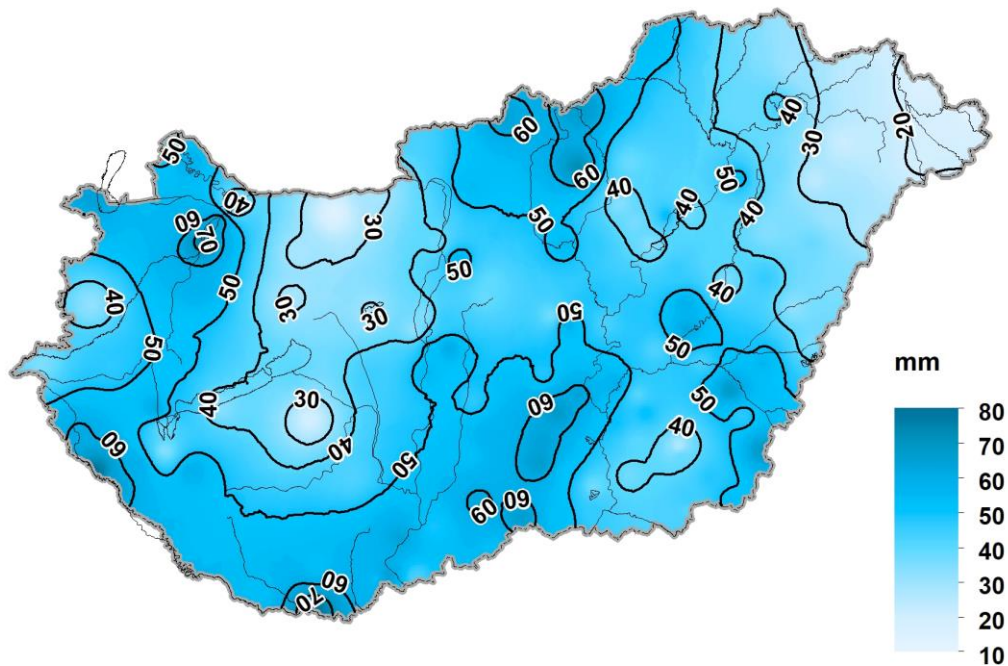
Csapadék

2019 szeptemberében a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 11 mm (Milota) és 79 mm (Drávaszabolcs) között alakult. Az országos területi átlagérték 46 mm volt, ami 1 mm-rel (2%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) szeptember havi átlagánál.

A szeptemberben lehullott csapadék mennyiségének területi eloszlása viszonylag inhomogén képet mutatott.

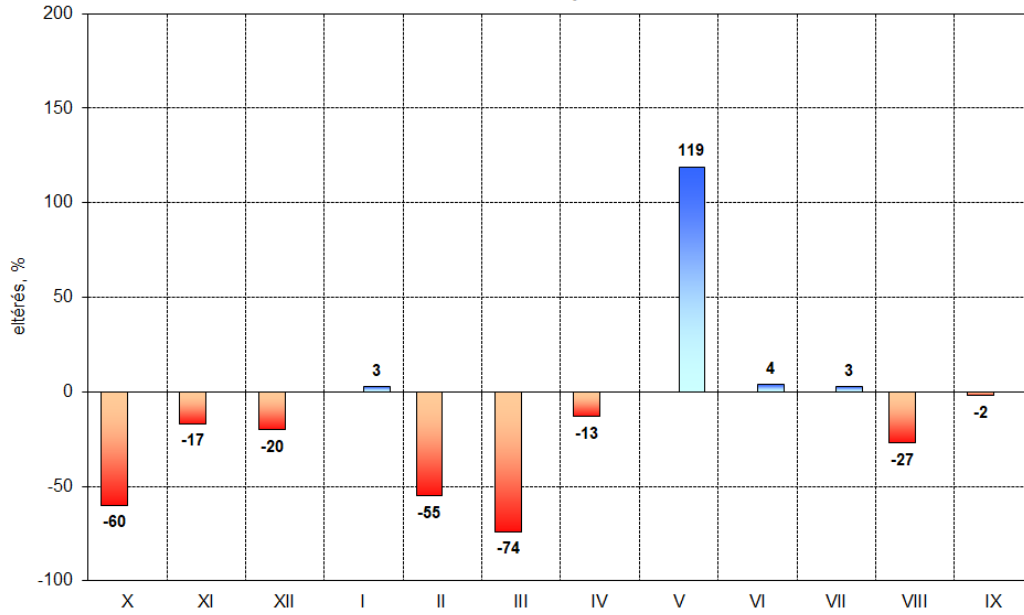
Országos áttekintésben a szeptemberi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (43 mm) Milota, a legnagyobb csapadéktöbblet (32 mm) Kiskunfélegyháza állomáson jelentkezett.

A 2019. szeptember havi csapadékösszeg területi eloszlása

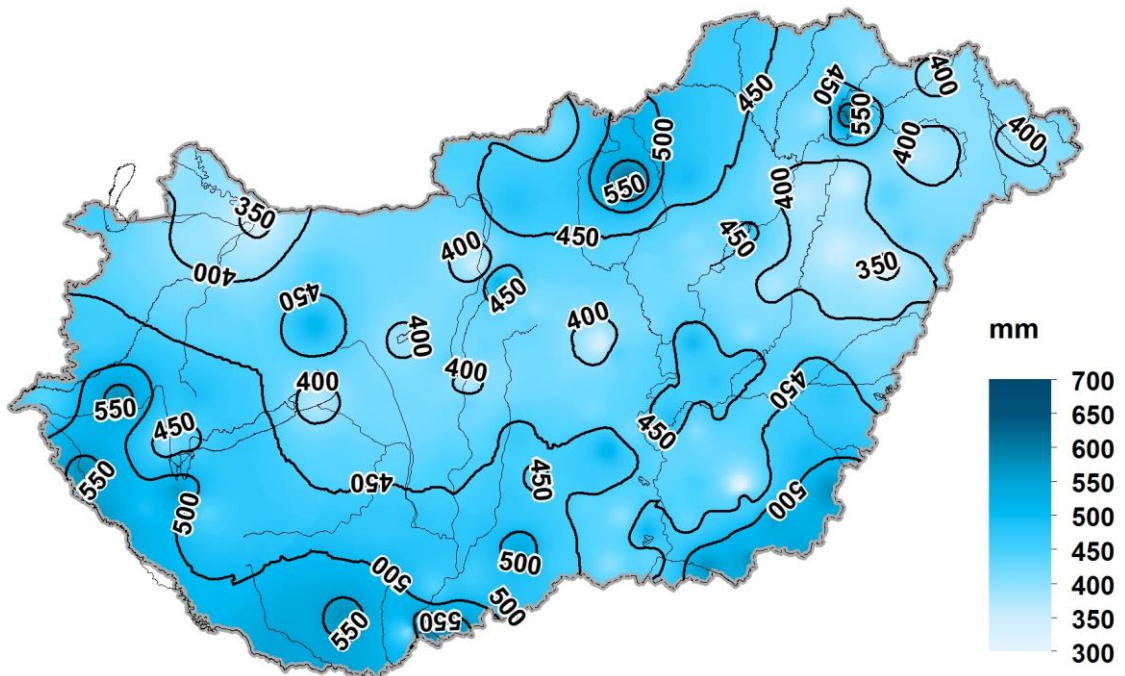

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

**A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének
 átlagától (1971-2000) való eltérése (%)
 a 2018. október - 2019. szeptember időszakban**

**A 2019. január - szeptember havi csapadékösszeg
 területi eloszlása**

A 2019. január-szeptember időszakban lehullott csapadék mennyisége 301 mm (Orosháza) és 662 mm (Kölked) között alakult, az országos területi átlagérték 448 mm volt, ami az időszakos átlagnál 15 mm-rel (3%-kal) több. A kilenc havi csapadékösszeg az ország

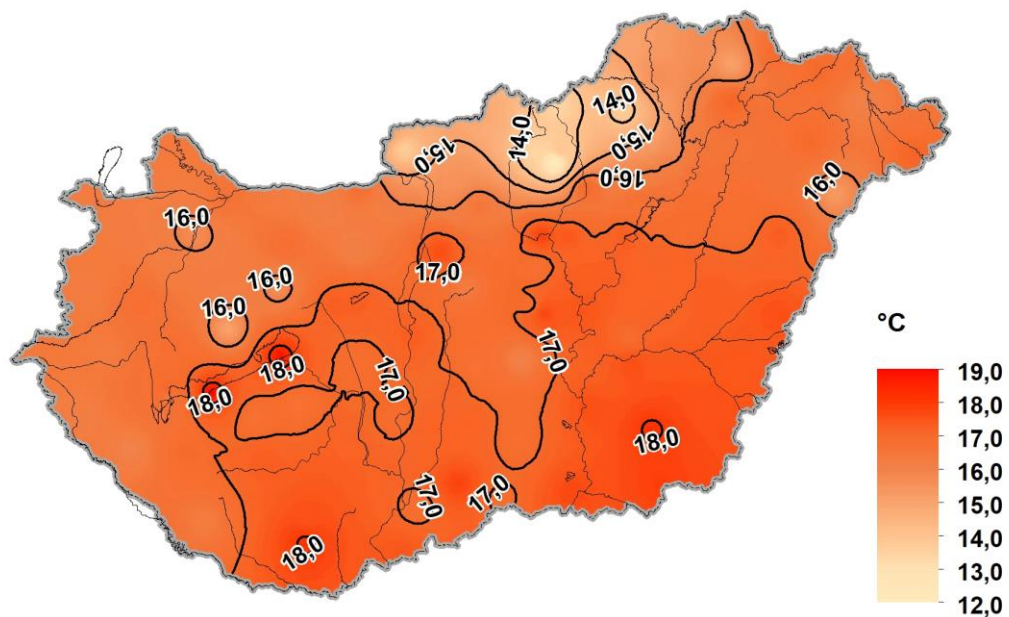
területének mintegy 50%-án meghaladta az időszakos éghajlati átlagot. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 9 havi csapadékhiány (138 mm) Szentgotthárd-farkasfa, a legnagyobb csapadéktöbblet (213 mm) Kölked állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

A szeptember havi középhőmérséklet 12,0°C (Kékestető) és 18,5°C (Fonyód) között alakult, az országos területi átlagérték 16,6°C volt, ami a sokévi (1971-2000) szeptemberi átlagot 1,1°C-kal haladta meg.

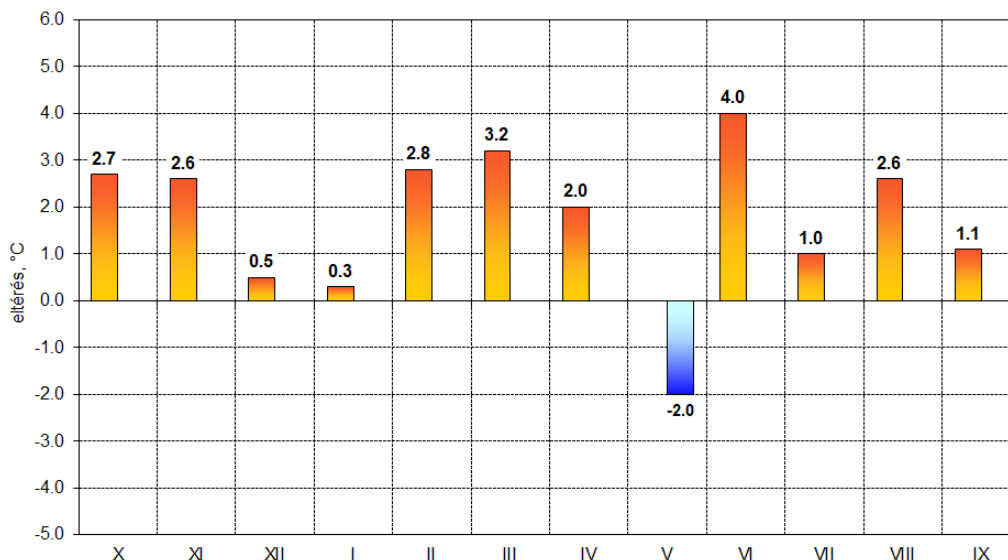
A havi középhőmérséklet az ország területén – Nyírlugos és Zabar állomások kivételével – meghaladta sokéves (1971-2000) szeptember havi átlagot. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb negatív eltérés (0,4 °C) Zabar, a legnagyobb pozitív eltérése (2,5°C) Fonyód állomáson jelentkezett.

A 2019. szeptember havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi szövegtől az alábbi szövegközti ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének
 átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C)
 a 2018. október - 2019. szeptember időszakban

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma szeptemberben az egy hónappal korábbi állapothoz képest mérsékelten növekedett. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban szeptember végén az 55-90% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma szeptemberben a 300 m-nél alacsonyabb területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest mérsékelten csökkent. A talajréteg nedvességtartalmát szeptember végén a 15-40 % közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma szeptemberben a 300 m-nél alacsonyabb területeken mérsékelten csökkent. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a 25-35% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Szeptemberben kisebb körzetek kivételével valamennyi síkvidéken tovább csökkent a talajvízszint. A változások változatos területi eloszlásúak voltak, de a síkvidékek legnagyobb részén 10-25 cm közötti talajvízszint-csökkenés volt jellemző.

10 cm-nél kisebb értékek a Kisalföldön jelentős részén, az Északi-középhegység előterében, a Duna-Tisza közén a Dunamenti-sík északi és a Bácskai löszös-síkság keleti felén, valamint Kiskunsági-löszöshát jelentős részén mutatkoztak. 25 cm-nél nagyobb csökkenés a Dráva-menti sík, a Mezőföld egyes részterületein, a Körös-Maros köze déli peremvidékén, továbbá a Nagy- és Kis-Sárrét területén, valamint a Dévaványai-, a Bihari-, a Körösmenti- és a Békési-sík területén volt.

Az 1971-2000. közötti időszak szeptember havi átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör csaknem valamennyi síkvidéken. A viszonyítási időszak átlagértékénél magasabb talajvízszinttel jellemezhető terület csak elszórtan fordult elő.

A legjelentősebb (200-300 cm, helyenként azt meghaladó) eltérések továbbra is a Duna-Tisza köze északnyugati és délkeleti részén, valamint a déli országhatár mellett, továbbá a Mátra előterében fordultak elő. A Nyírség keleti felén, illetve a Bodroghöz északkeleti részén, a Beregi- és a Szatmári-sík területén 100-150 cm közötti eltérések mutatkoztak.

A Duna-Tisza közén, a Hátság peremvidékén 100-150 cm, az alacsonyabb térszíneken és a Duna-menti síkságon 25-100 cm közötti értékek, a Tiszántúlon, az északkeleti terület rész kivételével változatos területi eloszlásban egyes körzetekben emelkedés (0-25 cm), a terület legnagyobb részén csaknem mindenhol 100 cm-nél kisebb csökkenés mutatkozott.

A Dráva-menti sík területén 25-75 cm közötti, a Mezőföldön az Enyingi-hát és a Dél-Mezőföld területén egyes körzetekben 100 cm-t meghaladó, a Kisalföld északnyugati felén 75 cm-nél kisebb, máshol ennél nagyobb volt az eltérés a viszonyítási időszak átlagától.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2019. szeptember hónapban az 1971-2000. közötti időszak szeptember havi átlagértékénél 65-70 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Hazánk szeptemberi időjárását a sokévi átlagnál kissé magasabb hőmérséklet és az átlagos érték körüli csapadék jellemezte. Az augusztus hónapról átnyúló hőség néhány napig meghatározta az időjárást, majd zivatarok és erős lehűlések, fagyok változtatták meg teljesen az időjárás jellegét, míg hónap végére ismét visszatért az átlagosnál kissé melegebb és szárazabb időjárás. Az átvonuló frontokból hulló csapadék csak arra volt elegendő, hogy a vízhiány mértéke ne növekedjen, a hónap közepén beköszönő szokatlanul hideg idő a párolgási folyamatokat lelassította, a pára képződést segítette.

A hónap közepétől kezdődő, az átlagosnál hidegebb időjárás következtében (több helyen fagypont alatt volt a napi minimumhőmérséklet) nem lett szélsőségesen meleg a szeptember, ennek ellenére a vízháztartási helyzet nem alakult kedvezően, átmeneti vízháztartási állapot alakult ki.

A szeptemberi időjárás az átlagosnál melegebb volt, a havi csapadékösszeg az átlagoshoz közeli, illetve egyes helyeken azt meghaladó volt. A megelőző időszak hiányát nem tudta pótolni a helyenként előforduló csekély többlet, a párolgás mértéke azonban csökkent, így vízháztartási szempontból átmeneti állapot és időszak volt megállapítható.

Átlagos októberi időjárás esetén a talajok víztartalékai kis mértékben pótlódhatnak, az átlagosnál szárazabb és melegebb időjárás folytatódása esetén a vízhiány növekedésére kell számítani!

Belvízi helyzetértékelés

2019 szeptemberében országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 95,51 millió m³ volt, ami 8,16 millió m³-rel (9%-kal) haladta meg az előző havi értéket. A szeptember havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán az ország területén belvízelöntés csak a Kis-Balaton belvízrendszer területén maximum 180 ha kiterjedésben fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 szeptemberében országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 0,61 millió m³-rel (1%-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. szeptember 21-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint októberben az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, novemberben átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos, decemberben az átlagosnál melegebb és szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékek között várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
október	10,1 – 12,2 (10,2)	25 – 70 (46)
november	3,4 – 5,9 (4,2)	35 – 70 (53)
december	-0,3 – 3,3 (0,6)	20 – 50 (44)

Az OMSZ 2019. október 14-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban folytatódik az időszakos átlagnál lényegesen szárazabb és enyhébb időjárás.

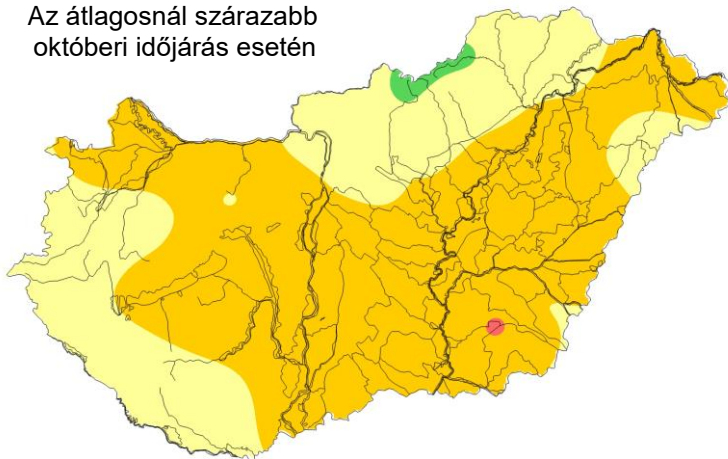
Vízháztartási előrejelzés

Szeptember végén előző év azonos időszakához képest gyakorlatilag azonos vízháztartási helyzet volt jellemző

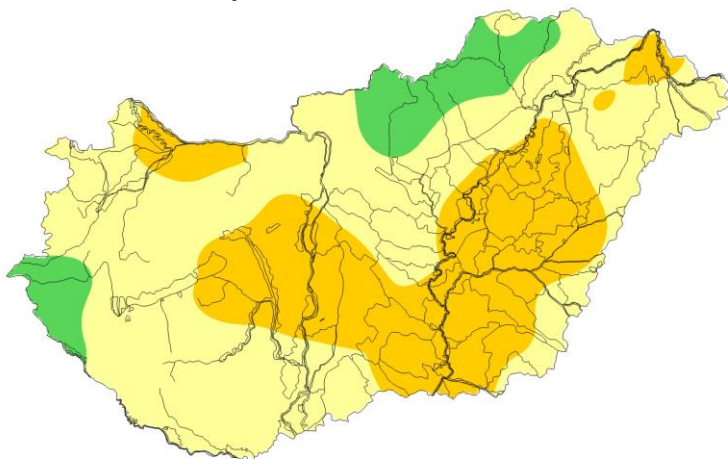
Az októberre előrejelzett átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos időjárás következtében a síkvidéki területek jelentős részén továbbra is száraz vízháztartási helyzet várható. Az ország többi területein átmeneti vízháztartási helyzet valószínűsíthető.

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük az októberi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb
októberi időjárás esetén

Átlagosan csapadékos
októberi időjárás esetén

GVM

Az átlagosnál csapadékosabb
októberi időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.